

Michelangelo: Paulus voor Damascus tussen 1542-1545

1^e brief van Paulus aan de Thessalonicenzen in het 5^e hoofdstuk vers 1-11

Over de tijdenloop en de momenten waar het op aankomt, broeders, heeft het geen zin jullie te schrijven. Want jullie weten heel goed, dat de dag van de Heer komt als een dief in de nacht. Juist wanneer de mensen zeggen: Nu is er vrede en zekerheid, dan treft hun onverwacht het onheil, zoals de weeën een zwangere vrouw, en dan is er geen ontkomen aan. Maar jullie, broeders, moeten niet in duisternis leven, opdat die dag je niet overvalt, zoals een dief dat doet! Want jullie zijn allemaal kinderen van het licht en van de dag. Wij horen niet bij de nacht en de duisternis. Laten wij daarom niet slapen zoals de anderen doen, maar laten wij wakker en nuchter blijven. Wie slapen behoren immers met hun slaap tot de wereld van de nacht, en ook wie zich bedrinken, behoren met hun dronkenschap tot de wereld van de nacht. Maar wij horen tot de wereld van de dag, daarom willen wij nuchter zijn en een harnas van geloof en liefde dragen, met de hoop op redding als een helm op ons hoofd. Want God heeft ons niet bestemd om zijn toorn te ondergaan, maar om door onze Heer, Jezus Christus, te kunnen worden gered. Hij is voor ons gestorven, opdat wij samen met hem mogen leven, of wij nu waken of slapen. Blijf daarom elkaar bemoedigen en laat de een de ander ondersteunen, zoals jullie ook al doen.



De wolkendoorlichter:
hij doorlichte,
hij doorzonne,
hij doorgloeie,
hij doorwarme ook ons.

Rudolf Steiner, 1913



3^e Advent, 13.12.2020

LICHT in KLEUREN: zonnewagen en de kleurenboog

Het is een heldere ochtend in december, nog worden de weilanden en bossen door nevel toegedekt. De glans van een voorwinterse zon doordringt de mistbanken. Aan de weidsheid van een ultramarijn blauwe hemel hangen hier en daar wolkenflarden. Het zonlicht wordt gefilterd door het nevelgordijn dat werkt als een transparant. De versluierde natuur blijft nog enigszins geheim, maar krijgt langzaam contouren door het toenemende licht: oranje en goudgeel kleurt het. Een stilte is bijna 'hoorbaar', vooral tijdens de koude ochtenden.

Tijdens de namiddag is de zon al weer aan 't onder gaan. De wolken, de lucht, de goudglans van een laag aan de hemel staande zon vormen een kleurenboog die wij vooral in december bewuster kunnen waarnemen, van goudgeel naar oranje, van rood naar violet en verschillende tinten blauw en turkoois. De zon komt immers pas laat op (ca. 8.30u) in het zuidoosten en gaat vroeg onder (ca. 16.30u) in het zuidwesten.

Elementen van deze zojuist beschreven poëtische stemming horen we ook tijdens het getijdengebed (epistel) van de mensenwijdingsdienst met Advent, waarin er sprake is van kosmische dimensies en van wording. De glanzende zonnwagen en de lichtende kleurenboog staan in het teken van de wederkomst van Christus in het etherische. Later in de dienst wordt tijdens het zgn. invoegsel¹ gesproken over 'onze' hoopvolle verwachting: op de geboorte van het 'kleuren gedragen' goddelijke Woord waarvan het heil uitgaat en dat eeuwig werkend is.

In de optica periode van het natuurkunde/fysica-onderwijs in Vrije scholen/Steinerscholen wordt in een 6^e klas vaak een proef gedaan die de natuurwaarneming van de blauwe hemel en het ontstaan van morgen- en avondrood met eenvoudige middelen nabootst.² Goethe was hier een meester in. Hij overdacht zijn waarneming en bootste deze na met een experiment. Het maakt duidelijk hoe het hemelsblauw en het rood/oranje van zonsop- en ondergangen ontstaat. Rudolf Steiner beschrijft dit proces in een voordracht aan de bouwarbeiders van het Goetheanum.³

Rood ontstaat doordat licht verduisterd wordt (de verschillende luchtlagen en wolkenpartijen dempen het licht). Blauw ontstaat doordat de duisternis van het heelal door het licht heen wordt waargenomen.

¹ Naast het getijdengebed (epistel) aan het begin en het einde van de mensenwijdingsdienst - dat per jaarfeest verschilt - wordt er ook meestal tussen het credo en het offergedeelte een 'invoegsel' in dezelfde stemming gelezen.

² <https://vrijeschoolpedagogie.com/2019/06/22/vrijeschool-6e-klas-natuurkunde-3-5/>

³ Voordracht van 21 feb.1923 te Dornach, te vinden in GA 291 'Het wezen van de kleuren' blz.114 uitg. Vrij Geestesleven/Zeist 2^e druk 2007

TRANSPARANTIE en UITSTRALING

Met Advent houden sommigen de goede gewoonte erop na om kleurige transparanten met kersttaferelen op te hangen. Transparanten komen logischerwijs pas tot hun recht wanneer het licht er doorheen schijnt. Het woord transparant betekent ook letterlijk: doorheen schijnen.

Bij ons mensen is het een soortgelijk proces te herkennen: Een verborgen stuk zielenwereld wordt plotseling zichtbaar wanneer het licht van ons bewustzijn er doorheen kan schijnen, met een helder denken en een open hart. Maar om het licht in onze eigen ziel te kunnen laten schijnen dat het verborgene zichtbaar maakt – ook m.b.t. onze eigen blinde vlekken - is niet zo eenvoudig. Het komt er toch op aan dat wij naar onszelf kunnen kijken. Het is een ik-besluit. Door middel van ons ik kunnen wij transparantie scheppen waar het licht van de geest doorheen kan schijnen.

Wanneer wij ons uit eigen vrije wil willen verbinden met Christus, kunnen wij dichterbij onszelf komen. Zijn daad op Golgotha heeft de hele schepping vernieuwd: Heer van de hemelkrachten op aarde is Hij geworden, zegt het credo. Zijn licht laat ons ware wezen pas werkelijk tot ontplooiing komen. De ontwikkeling van ons ware wezen gaat gepaard met uitstraling. Ieder mens is drager van een ware innerlijke kern, een goddelijke ik-vonk. Wanneer deze op de juiste manier wordt 'ont-wikkeld', dan begint deze door onze persoonlijkheid heen te stralen. In het Grieks kennen we het woord charisma, iemand met uitstraling. In het woord charisma schuilt het Griekse woord 'charà' dat vreugde betekent. Ware vreugde uitstralen wil dus zeggen dat je charisma hebt. Christus brengt ons dichterbij ons ware wezen, kent ons beter dan wij onszelf kennen. Daardoor kunnen wij het Pauluswoord leren uitspreken: "Niet ik, maar Christus in mij." Transparanter worden voor de juiste impulsen van de geest betekent dat we met ons ego niet in de weg moeten staan. Zo kan er stukje bij beetje een nieuwe schepping zichtbaar worden die opnieuw 'ontstraalt'. Uit de duisternis moet het ware licht beginnen te stralen, het licht dat ook in onze harten een goddelijke vonk heeft gelegd om tot verlichting en in-zicht te komen, zodat we het goddelijke geestlicht in het aangezicht van Christus gaan kennen.⁴

ZONEN van het LICHT en van de DAG

Ons ware wezen is licht van Zijn licht. Ons ik is in staat om moreel te handelen, met liefde voor de dingen die wij doen. Handelen uit inzicht en onbaatzuchtige liefde maakt ons steeds meer wezensverwant met Hem....maakt ons tot zonen/kinderen van het licht en van de dag. Christus in ons, wij in Christus.

Toen Paulus' lotsogenblik was aangebroken, het 'kairos' moment zoals dat in de Griekse tekst wordt genoemd (1 Thess. 5:1), schouwde hij bij Damascus de verrezen Christus in zijn volle glorie⁵. Het overkwam hem onverwacht. Dit veroorzaakte zo'n grote opschudding in zijn ziel dat hij drie dagen blind was. Door de ontmoeting met het Christuszonnewezen werden zijn ogen transparant voor het wezenlijke, werd hij helderziend. Hij was in volle tegenwoordigheid van geest. Maar het zou nog vele jaren duren om de afdwaling die hij had begaan, namelijk om christenen te vervolgen, te verwerken. Paulus was door deze lotsontmoeting een ontslapene in de geest geworden, een zoon van het licht. Voor ons voltrekt zich de overgang van het droombewustzijn van de slaap naar het wakkere dag bewustzijn iedere keer bij het ontwaken. Maar een nog hogere vorm van bewustzijn kan bereikt worden: Met wakker bewustzijn de wereld van de slaap betreden, ontslapene in de geest zijn. 'Ontwaak, jij die slaapt, en sta op uit de doden, en Christus zal je licht zijn!' (Efeziërs 5:14). Dit ontwaken en opstaan zijn handelingen die zich voltrekken in het licht van de opstandingszon.

WAPENRUSTING: Geloof, hoop en liefde

Wie ten strijde trekt moet waakzaam zijn, want als hij op het moment suprême niet wakker genoeg is, legt hij het af tegen de vijand. Paulus heeft zijn strijd als christenvervolger omgevormd. Hij strijdt niet meer met machten van vlees en bloed, maar met wezens en kwade machten van vernietiging in de hemelsferen (Efeziërs 6:12).

In tegenstelling tot de 'Wapenrusting Gods', de panoplion⁶ in het Grieks (letterlijk: alles-wapenrusting) die staat beschreven in het 6^e hoofdstuk van de brief aan de Efeziërs, wordt in de 1^e Thessalonicenzen 5 de wapenrusting

⁴ ...naar 2 Kor.4:6...Want God, die gesproken heeft...

⁵ In het Grieks wordt hier het woord 'periastrapto' gebruikt, het betekent 'rondom bliksemen', omstralen.

⁶ tó oplisma = de (wapen)uitrusting

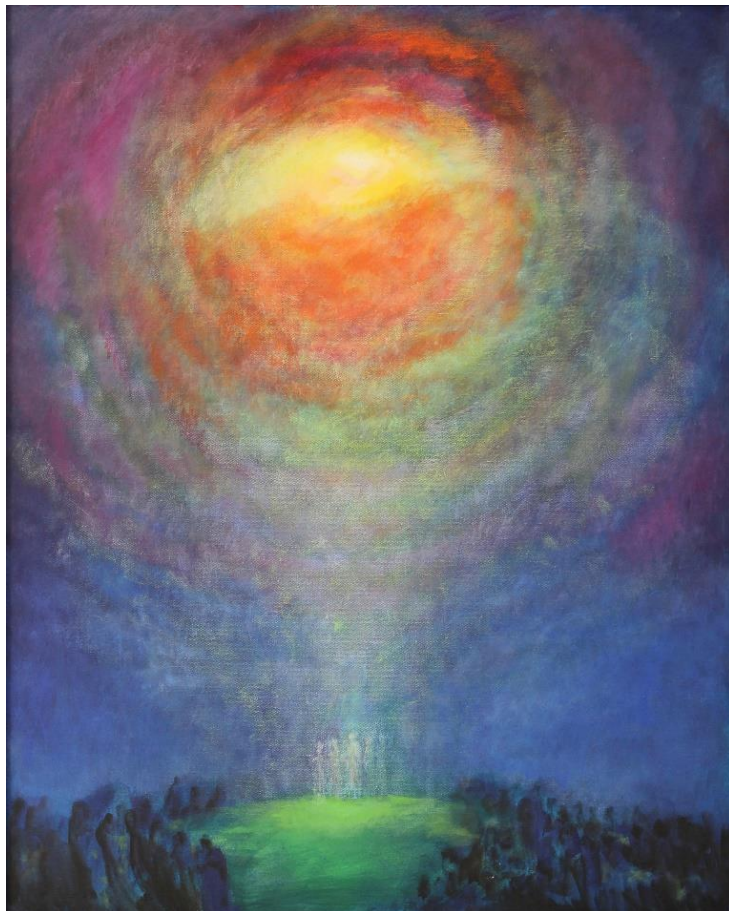
gereduceerd tot een ***harnas*** en een ***helm***. Morele kwaliteiten bieden bescherming op het gebied van de levenskrachten, van de ziel en tegen de aanvechtingen van ons ik, om weerstand te kunnen bieden tegen de machten van het kwaad. De passage in 1 Thessalonicenzen 5:8 klinkt als volgt: ...'Maar wij behoren tot de wereld van de dag, daarom willen wij nuchter zijn en een *harnas van geloof en liefde* dragen, met de *hoop op redding als een helm op ons hoofd*.'

Voor de moderne mens van onze tijd zijn twee dingen essentieel: Dat hoofd en hart doordrongen worden met heilige Geest die uitgaat van Christus. De ontwikkelingsweg van hart naar hoofd is éénduidig: Eerst moet de liefde voor het bovenzinnelijke worden ontwikkeld, voordat de mens in staat zal zijn om dit bovenzinnelijke denkend te herkennen. In de Griekse oertekst staat 'thorax' wat zowel borstkas als harnas kan betekenen. Een harnas van geloof/vertrouwen (pistis) en goddelijke liefde (agape) dragen wil dan wellicht zeggen: Een hart dat met Christuskracht is doordrongen en vanuit de borst als een harnas van licht straalt. Een helm wordt in het Grieks 'perikefalain' (peri= rondom, kefalé = hoofd...m.a.w. een 'om het hoofd', hoofdbedekking) genoemd. Een helm beschermt het hoofd; een helm op geestelijk vlak beschermt het bewustzijn tegen kwade invloeden. Maar waarom zou de hoop op redding er als een helm uitzien? Heiligen dragen de gouden zonneaura van het Christusbewustzijn, een denken met het hart: een helm van het heil. Zij zijn zich ten volle bewust van de Christus' daden op Golgotha en de redding die daarvan uitgaat. De krachten van hoop betrekken zich op het voortbestaan van onze lichamelijke, dat met de toekomstige ontwikkeling van ons wezen uitzicht heeft om opstandingslichaam te worden en onvergankelijkheid te verwerven.

Een laatste aanmoediging geeft Paulus door zijn medemens op de essentie van de broederlijkheid te wijzen. Wanneer mensen gemeenschappen vormen en in broederlijkheid elkaar ondersteunen, bemoedigen en helpen, door offers te willen brengen omwille van de ontwikkeling van de ander, dan kunnen de juiste impulsen vanuit de geestelijke wereld zich met de ontwikkeling van mensheid en aarde verbinden en alles 'verwandelen' transparant maken.

Een hartelijke Adventsgroet,

Paul-Philippe



Ninetta Sombart